

עריכת סקר מים ע"י מומחים ישראלים מתח"ל; הזמנה לשיגור מומחים נוספים לתקופה ממושכת יותר נמצאת בטיפול.

קוריאה הדרומית: מגעים וקשרים ראשוניים נרקמו בין קוריאה הדרומית וישראל. ישראל נענתה להזמנת ממשלת קוריאה והשתתפה בתערוכה לבטיחות וגהות; נבחרת הכדורגל הישראלית ערכה משחקים בסיאול, במסגרת משחקי האליפות האסייניים; עתונאי קוריאני נשלח ארצה לסקור משפט איימן. במסגרת מסע הסברה ורצון טוב על התמורות המדיניות האחרונות בקוריאה ביקרה בארץ, ביולי 1961, משלחת קוריאנית בת 4 חברים בראשות שגריר קר ריאה בלונדון. היא נתקבלה ע"י הנשיא ושרת החוץ.

הוועדה הכלכלית לאסיה והמזרח הרחוק (אקפה)

שגריר ישראל לתאילנד משמש גם משקיפה הקבוע של ישראל ב.וועדה הכלכלית לאסיה והמזרח הרחוק ומשתתף בישיבות מוסדותיה העיקריים, כגון כינוסי מליאת הוועדה בבנגוק (1960) וניו דלהי (1961). ועדת המסחר והוועדה לתעשייה ואוצרות טבעיים. כן יוצגה ישראל בסמינרים מקצועיים שבערכה ע"י הוועדה, כגון הסמינר לשיכון והסמינר לתקציבים.

אפריקה

מדיניות ישראל באפריקה מושתתת על השאיפה לקיים ידידות תוך שוויון, כבוד ורצון טוב הדדיים עם כל המדינות ביבשת זו ולשתף פעולה אתן במאמציהן לפיתוח כלכלי, חברתי ותרבותי. ביטוי חי להידוק יחסי ישראל עם מדינות אפריקה ניתן בביקורים הרבים של אישי אפריקה בישראל וישראלים בארצות אפריקה. בשנה החולפה ביקרו בארץ שרים ומנהיגים מרוב ארצות אפריקה ואירבעה שרי ישראל יצאו בראש משלחות לאפריקה להשתתף בהגיגות העצמאות של כמה מדינות ולהתוודע אליהן, מנהיגיהן ובעיותיהן מקרוב. גולת הכותרת של מגעים אלה עם אפריקה ומדגסקר היו ביקוריהם בארץ של נשיא וולטה העילית ויושב הראש התורן של מדינות ההסכמה (וולטה העילית, חוף השנהב, ניג'ר ודאהומי) מר מוריס ימאנו, ביולי 1961, ושל נשיא הרפובליקה המלגשית (מדגסקר), מר פיליבר צ'ראן, באוגוסט.

ביקורו של נשיא וולטה העילית היה הביקור הממלכתי הראשון של נשיא מדינה בישראל ובסיומו נחתמו הסכמי ידידות וסיוע טכני בין שתי המדינות ופורסמה הודעה משותפת מטעם הנשיא וראש ממשלת ישראל, שבה הובעה תמימות דעים על הבעיות הבין-לאומיות העולמיות בכלל ובמיוחד על עצמאות העמים הקולוניאליים, נגד הפליה גזעית בדורים אפריקני ועל חובת הממשלות במזרח התיכון, כבשאר האזורים, להימנע מכל אימונים ומכל הוויקקות לשימוש בכוח נגד השלמות הטריטוריאלית והעצמאות המדינית של כל מדינה שהיא וכי עליהן לנטוש כל מדיניות של איבה שיטתית ולהיזקק למשא ומתן ישיר ליישוב כל הבעיות התלויות ועומדות.

שני המנהיגים הביעו את התמרמרותם העמוקה על המעשים הבלתי-אנושיים המבוצעים באנגולה ועל מדיניות ההפרדה (אפרטהייד) הנהוגה נגד הרוב האפריקני בדרום אפריקה והכריזו על זכותו הבלתי-מעורערת של העם האנגולי לעצמאות וכן על זכותו היסודית של העם הדרום-אפריקאי לשוויון ולכבוד אנושי. הם גם הביעו את תקוותם, כי לא ירחק היום וכל העמים הנתונים תחת משטר קולוניאלי יהיו אדרגים לעצמם.

ישראל נפטרה עמדה הדממשעית לטובת עצמאותם של העמים אשר עודם נתונים לשלטון קולוניאלי ובערצת האו"ם של 1960 הצביעה בעד הצהרת עצמאות לארצות ועמים הנתונים לשלטון קולוניאלי.

באומה בעצרת היא אמרה שרת החוץ: "אין דבר יותר משפיל מאשר תלות לאומית ואי-שוויון... אף אומה לא הוסמכה לשלוט בזולתה ולא נגזר על שום אומה להיות נשלטת על ידי זולתה. אף השלטון הזר הטוב ביותר אין בו משום תחליף לשלטון עצמאי". מדינות ערב ובראשן קע"ם אינן רואות בעין יפה הידוק קשריה של ישראל עם מדינות אפריקה ותוך שימוש בתעמולת שקרים ובאמצעי החץ וסחטנות הן ניסו להעכיר את יחסי מדינות אפריקה—ישראל. ברם, מדינות אפריקה לא הלכו שולל אחרי תעמולת הכזב.

מדיניות החוץ של כמה וכמה מדינות אפריקניות שזכו זה מקרוב בעצמאותן עודנה נמצאת בשלבים של התהוות ועיצוב. יש, אפוא, זנוצרים מצבים מדיניים — ואין בין אלה לבין ישראל ולא כלום — שבהם רואות מדינות, המקיימות יחסים תקינים ואף ידידותיים עם ישראל, צורך שעה להזדהות עם נוסחאות שליליות לגבי ישראל. על רקע זה נתקבלה החלטה אנטי-ישראלית בוועידת קובלנקה (ינואר 1961) שבה השתתפו קע"ם, מרוקו, גאנה, גינאה, מאלי, אלג'יריה, לוב וצ'ילון. ממשלת ישראל ראתה בצער החלטה זו: היא מעולם לא ניסתה להכניס את מדינות אפריקה אל סבכי הסכסוך הערבי-ישראלי. מאידך, אין החלטת קובלנקה ממצה את המאון המדיני בוחסי ישראל אפי ריקה והיחסים עם מרבית עמי אפריקה, כולל אלה שהזדהו עם ההחלטה, הנשני משכים כתיקונם.

בוויכוח, במושב השני של עצרת האו"ם (אפריל 1961), על עצמאותה ופיתוחה של אפריקה — סקר ניצג ישראל את נסיונה של המדינה בשטח זה ומתוכו עמד על העקרונות להלן: כקוים מנחים בשיתוף הפעולה וסיוע כלכליים עם היבשת: א. בעסקים כלכליים משותפים על הממשלה או החברה מקומית לשמור לעצמאם של התושבים המכורתי; ב. הדרכה מקצועית מן הדין שתתבסס על עבודה ולימוד בארצות שרכשו להן נסיון כבתרון בעיות דומות, המשותפות להן ולארצות אפריקה; ג. יש למסור לקבוצות משרתות של מדריכים מהח"ל ולמשתלמים מארץ אפריקה את ביצוען של תוכניות מגדרות בוו האחרונה; ד. מומחי חו"ל אין להם להסתפק בביצוע משימות מסוימות, אלא להדריך את אנשי המקום למען יוכלו למלא את מקומם ולהחליפם.

פעילותה הכלכלית המוגברת של ישראל באפריקה התבטאה בהקמת חברות משותפות לבנייה, ועבודות מיט

השנהב כאורחת הממשלות או אירגוני הנשים בארצות האלה.
הקהילה הישראלית בניגריה מונה קרוב ל-600 נפש.
הפזורים בהקלות, עוסק בתכנון להקמת חוות לדוג'
ריים הוקמו לילדיהם.

ג א נ ה : שיתוף הפעולה עם גאנה נמשך והתרחב
במשך השנה. צוות תכנון חקלאי, בראשות פקיד בכיר
של משרד ההקלות, עוסק בתכנון להקמת חוות לדוג'
מא. צוות קציני צה"ל מוסף לפעול במסגרת חטיבת
"הבונים", אשר עברה במשך השנה שלב נוסף בתהליך
הפרדוקטיביזציה של הכריה. צוות מדריכים ישראלי
מוסף לפעול בבי"ם ימי, אשר פתח מתווך ראשון של
קורס קצינים מתווך שני של מלחים. הצוות הרפואי
הישראלי התרחב ונוספו רופאים גם בביה"ח האזורי
בקומאסי, נוסף יאללה הפעילים באקרה.

ביקורם בארץ של המנהל הכללי של משרד החקלאות
ומפקד, חטיבת הבונים" הגנאיים תרמו להידוק שיתוף
התן הפעולה בשטחים אלה. יועץ מטעם ההסתדרות
פעיל במסגרת האיגוד המקצועי הגנאי.

בנאום שנשא בגאנה, הד"ר קוואמה אנקרומה, בפתחת
הפרלמנט ב-4 ביולי 1961, הוזכר לשבח חלקה של
ישראל בקידומה הכללי של ארצו.

ל י ב ר י ה : ביקור שר האוצר הליברלי, מר שרמן,
קדם את שיתוף הפעולה הכלכלי, במיוחד בשטח פיתוח
התעשייתי. יועץ ישראלי יצא לליבריה לשם ייעוץ
בכיוון זה.

צוות רפואי ישראלי שותף באירגון מחדש של שתי
רותי הבריאות במדינה.

הפרלמנט של ליבריה וממשלת ישראל אישרו את חוזה
הידידות שבין שתי המדינות.

האשה היחידה בפרלמנט הליברלי השתתפה כמריצה
אורחת בסמינר הבינלאומי לתפקיד האשה בארצות
מתפתחות שנערך השנה בארץ.

ס י א ר ה ל י א ו נ ה : עם הכרות עצמאותה של
המדינה ב-27 באפריל 1961 הפכה הקונסוליה הישראלית
בפריטאון הבירה לשגרירות וכינונו יחסים דיפלומטיים
תקינים בין שתי המדינות. שר החקלאות והאוצרות
הטבעיים, אלברט פרגאו, ביקר בארץ וגובשו אתו
תוכניות לשיתוף פעולה. צוות ישראלי יעץ בהקמת
בית הוליים מרכזי בבירה.

בעקבות השתתפותו של ראש העיר פריטאון, מר
עבדול פתאח הרמאן, בכנס הבינלאומי של הרשויות
המקומיות שנערך בישראל ערך פקיד בכיר של משרד
העבודה סקר לפיתוח הבירה.

קצין בכיר של צבא סיארה ליאונה ביקר בארץ כאורח
משרד הבטחון. חברת הנגייה הששוחפת סירה ליאר'
נית ישראלית השלימה למועד את האולם המרכזי של
בניין הפרלמנט. בקצב בנייה ללא תקדים, לקראת יום
העצמאות, הושג ציון לשבח באוני שר התחבורה
שייצג את ישראל בתגיגות העצמאות. תפילה לשלום
ישראל הושמעה בעת הטקס הדתי של התגיגות.

מ ל י : עם ההפרדה שחלה בין שני חלקי הפד'
רציה הופרד גם הייצוג הישראלי והוקמה שגרירות
במאקא, בירת מאל. בדצמבר 1960 ביקרה בארץ

ולסחר חוץ מכאן, והגברת הסחר מאידך. חלק ניכר של
היצוא מתבצע במסגרת הסכמי אשאי עם גאנה, ניגריה
וסיארה ליאונה. אם כי ביחס לסך הייצוא הישראלי אין
היצוא לאפריקה תופש מקום חשוב ביותר, הרי יש
לציון, כי הוא עלה בתחומה בשנים האחרונות וקיימים
סיכויים סבירים להרחבה נוספת. משלחת כלכלית יש'
אלית בראשות המנהל הכללי של משרד המסחר והתע'
שייה סירה במערב אפריקה.

בהתאם למגמה להעביר לידים מקומיות את הבעלות
על החברות כשהתפתחותן מאפשרת זאת, עברה חב'
רת הספנות, הכולכת השחור" לבעלות גנאית. ניהול
החברה נשאר בידים ישראליות כמקודם. הוחלט על
הקמת חברת ספנות חדשה משותפת לליבריה, ישראל
והולנד.

נ י ג ר י ה : עם יציאתה לעצמאות, הפכה הקונסוליה
הכלכלית לשגרירות (1 באוקטובר 1960). ממשלת יש'
ראל יוצגה בהגינות העצמאות ע"י משלחת בראשות
שר החקלאות.

במשך השנה זכינו וסינו בביקורי שרים ואישים
מרכזיים: ראש ממשלת מזרח ניגריה, ד"ר אוקפרה
ופמלייתו, אשר לפני צאתו את הארץ הגיב בהרפות על
ההאשמות הערביות בדבר האימפריאליזם הישראלי,
כביכול, באפריקה ושיבח הישגי ישראל וסיועה לארצו;
שר הקשר הפדרלי, מר אקן פוסילה; שר העבודה
הפדרלי, ג'ונסון; שרי החינוך של מערב ומזרח ניגריה,
ד"ר ס. ד. אונאמירור ומר ג'. אי. אוקרה. שרי
השיכון והעבודה הציבוריות, מר אי. או. בדואס ומר
ס. או. סוגבין, של מערב ניגריה. כל אחד מהביקורים
האלה נסתיים בגיבוש תוכניות לשיתוף פעולה בשטחי
משרדיהם.

ניגריה היתה מיוצגת בוועידת מכון העתונות הבין'
לאומי, שהתקיים בתל-אביב, ייצוג נכבד. עתונאי מני'
גריה נכה במשפט איינמן שזכה לסיקור נרחב בעת'
נוה הניגריה.

החברות המשותפות במערב ומזרח, שרוב מניותיהן
בידי ממשלות האזורים ומיעוטן בידי סולל בוגט -
החטיבה לעבודות חוץ ונמלים - ובידי "ורד", החברה
לפיתוח פקודות מים, המשיכו והרחיבו את פעילותם.
במערב ניגריה נמצאים בספילה, בין היתר, 750 מיל'
כבשים ונמצאת בביצוע תוכנית אספקת מים למאות
יישובים. במזרח מוקמים שני בתי מלון ומפעל לאספ'
קת מים.

השלמת רשת המים והאוניברסיטה של מזרח ניגריה
שנשיאה הוא המושל הכללי של הפדציה, ד"ר אוי'
קוה, חוד זמן מינימלי צוינה לשבח ע"י אישי המדינה.
שני מומחים ישראליים ערכו סקר על הפיתוח התק'
לאי של מזרח ניגריה; ישראלי עומד בראש צוות
תכנון חקלאי מטעם אירגון המזון הבינלאומי במערב
ניגריה; נערך גם סקר על החינוך המקצועי במזרח
ניגריה.

בפברואר 1961 ערך שגריר ישראל ביקור רשמי
בצפון ניגריה.

משלחת ציון טוב של יוצרי הצעירה ביקרה בניגריה,
כאורחת מועצת הנשים, בראשית סירה בארצות אפ'
ריקה המערבית שהביאה אותה גם לגאנה, ליבריה, חוף

משלחת נבכדת בראשות סגן הנשיא, ז'אן מארי קונה, ונחתמו הסכמי שיתוף פעולה, תרבות ותעופה בין מאלי וישראל. סגן הנשיא הדגיש את העובדה שיש ראל היתה המדינה הראשונה שהגישו סיוע לארצו עוד לפני עצמאותה.

במאלי פעילים מספר מורים ישראליים בבתי ספר תיכוניים, ומצאות בדין תוכניות לשיתוף פעולה בשטח החקלאות. קצין בכיר מצבא מאלי ביקר בארץ והת-עניין במיוחד במבנה נח"ל ומשמר הגבול.

השיבות החורגת הן מתחום היחסים המדיניים והן מתחום יחסי מאלי-ישראל נודעת לביקורו הממושך בארץ של מר המפסדה, המאראבו הגדול (המנהיג המוסלמי העליון של מאלי) ומנהל המחלקה לקשרי תרבות במשרד החוץ שלה. בהרצאותיו באוניברסיטה העברית הדגיש המנהיג המוסלמי את האוניברסליות של האיסלם וניקתו - בדומה לנצרות - משרושי היהדות.

ס ו ג ל : שר הפנים והבטחון של סנגל, נדייה, ביקר בארץ. משלחת קצינים מצבא סנגל ביקרה בארץ לעמוד על מבנה נח"ל. תזנואי סנגלי הש-תתן בכנס המכון הבינלאומי לעתונות שנערך בתל-אביב.

ס ו ג ו : שגריר ישראל באקרה הואמן גם כשגריר בטוגו. שרי האוצר והעבודה, ד"ר הוספיס קוקו ומר פאלין אקאלה, ביקרו בארץ ונחתמו הסכמי כלכלה, ושיתוף פעולה בין שתי המדינות. מומחים ישראליים ביקרו בטוגו לשם סקר מבנה היצוא היבוא הטוגיים ועריכת תוכנית להקמת נח"ל במדינה זו.

מזכחה ישראלי ערך תוכנית להקמת הוות הדגמה ולימוד הנמצאת כעת ערב ביצועה.

צ'ד : משלחת בראשות שר החקלאות, מר אדום צ'רה, ייסדה בארץ לעמוד על שיטות פיתוח חקלאי, בעיקר - באזורים צחיחים. עם ביקורה במוסדות חינוך ערביים הביעו חברי המשלחת הבקאים בשפה ההתרבות הערביות הערכתם לרמת הדיעוה של התלמידים וה-תלמידות כאחד.

ה ר פ ו ב ל י ק ה מ ר כ ז א פ ר י ק נ י ת :

משלחת בראשות שר המדינה וסגן ראש הממשלה, מר מרסל דווימה, יצגה את נשיא הרפובליקה, מר דוד דאקו, בחגיגות יום העצמאות בירושלים וביקרה אצל המישים בני ארצם המשתלמים כאן בחקלאות. קואר-פריצה, טכנאות וכר.

א ר צ ו ת ה ה ס כ מ ה : (חוף השנהב, וולטה עילית, ניג'ר ודהומיי). השנה הוקמה שגרירות יש-ראל בחוף השנהב. השגריר מואמן גם ליתר שלוש מדינות הסכמה.

ק ו נ ג ו : (ברזאויל) השנה הוקמה שגרירות יש-ראל בברזאויל. משלחות מומחים ישראליים בחק-לאות, רפואה ופיתוח כלכלי ביקרו במדינה זו וסר-כם על הקמת מפעל משותף לקילוף עצים, אשר תר-צרתו תשמש את תעשיית הלבדיים בארץ. משלחת בראשות שר הבריאות, מר רימונד מאהוסטה, ומש-לחת כלכלית בראשות שרי החקלאות והתכנון הכל-כלי, כלי ה"ה גרמיין סאמבה וס. פ. קיקונגה נגנו ביקרו בארץ.

חוף השנהב הקימה שגרירותה בירושלים והעמידה בראשה מי שהיה שר הפנים של המדינה, מר ז'אן באטיסט מוקוי. הוא מייצג גם את וולטה עילית. נחתם הסכם על מילונה ישראלי לחוף השנהב כהש-תפתות בהקמת בית מלון בביירה ע"י חברת האחים מאיר הפעילה זה מסבר בליבריה.

ש ר החקלאות של חוף השנהב, מר דון וואה, יצות יעצו ביקרו בארץ וסוכמו תוכניות לשיתוף פעולה בשטח החקלאות. שר הבטחון של המדינה, מר ז'אן באג, ביקר בארץ כאורה משרד הבטחון. עיקר התעניינותו היה בגד"ש ונח"ל.

התעורכה הישראלית שנפתחה כמעט בעת ובעונה אחת על פתיחתה שגרירות וזכתה להדים חיוביים ביותר וביקרו בה הנשיא, מר הופראט באוני, שרים ואישי ציבור. פתיחתה שימשה הזדמנות להשמעת דברי הערכה להישגי ישראל וחישיבות דוגמתה לפיתוח ארצות אפריקה בפי הנשיא ושריו.

את היחסים הידידותיים בין ארצות הסכמה ויש-ראל סימל ביקורו בארץ מר נשיא וולטה עילית ונשיא "מועצת הסכמה" מר מוריס יאמיאוגו. קדם לו ביקורו של שר הכלכלה והתכנון של וולטה הער-לית, מר אנטואן יאמיאוגו.

ביקור הנשיא יאמיאוגו שימש הזדמנות לעם ביש-ראל להפגין את ידידותו לנשיא, עמו ועמי אפריקה בכלל. עיריית ירושלים החליטה לקרוא לאחד מרי-חובותיה בשם וולטה עילית.

שר הכלכלה המרכזי, מר סבסטיין באלונג, ביקר בארץ בראשות משלחת וכן ביקר שר החקלאות של פלך ליאופולדויל, מר סלסטין קאלואנגה. עם התמנותו לראש ממשלה וכתשובה למברקי ברכה ששוגרו אליו מישראל, הביע מר סורול אדולה, אשר

מדינות אלו, לרבות מדינות באסיה, אגן ים התיכון ואמריקה הלטינית, למדו להכיר ולהעריך את צביוןן וצורתן של פעולות הסייע הישראליות ומבקשות ללמוד מהנסיון של מדינה צעירה ומתפתחת, נסיון — התואם במהותו את המציאות ודרישות הפיתוח שלהן. ישראל מצדה מוכנה להלק את נסיונה עם עמים אחרים ולהשתתף בתהליך היסטורי זה של קידום עמים מתחזרים המצויים להדביק תוך תקופה קצרה פיגור של מאות בשנים, עמים העומדים לתפוש עמדה חשובה בעולם של מחר ואשר כבר כיום — שיתוף הפעולה בעולם תוך שוויון וידידות, מהווה נכס מוסרי ומדיני כאחד. שיתוף הפעולה מוסף להתבצע בשלושה מישרים מרכזיים:

א. הכשרת תלמידים, משתלמים ומתמחים בארץ, הן בקורסים והן בהשתלמויות אינדוידואליות, כולל לימודים אקדמיים. ב. שיגור מדריכים, יועצים, מומ"חים ומשלחות סוף אל המדינות המעונינות. ג. אירגון השתלמויות בארצות מתפתחות ע"י צוותים ישראלים. בדרך כלל היה הקו המנחה לגבש, במידה שניתן הדבר מבחינת המדינה המעניינת, תכנית אינטגרלית של הכשרת אנשיה בישראל ושיגור מדריכים/מומחים ישראלים אליה סביב נושא או פרויקט מסוים ריאלי ובריבוע ויש בו משום תרומה מוחשית למדינה הנהנית. לדוגמה: מפעל ההתיישבות של חיילים משוחררים בחבל נמסאנג (צפון בורמה) שתוכנן והוקם בעזרת צוות מומחים ישראלים, מפעל שהיה משולב בהכשרת המתישבים העתידים במשקים ומוסדות בארץ.

מ ש ת ל מ י ם ב י ש ר א ל : מספר המשתלמים שהתמחו במסגרת הפעולות של ההקלה שיתוף בין לאומי במשרד החוץ (להוציא את המכון האפרו-אסייתי של ההסתדרות) עלה בשנת 1960 על 600 ובמהצית הראשונה של 1961 נוספו אליהם כ-400, כל שמשפרם הכללי, תוך תקופה של שנה וחצי, הגיע ל-1,000 בקירוב.

במהצית הראשונה של 1961 בלטה במיוחד התוספת הגדולה של משתלמים מאפריקה, אשר מספרם עלה כבר בתקופה זו על זה של כל שנת 1960. קצב הפניות מארצות אלה הולך וגובר ובמהצית השניה של השנה, עקב הביקורים של ראשי מדינה ושרים מארצות, כגון ניגריה, טנגניקה, סיריה ליאונה, הוף השנהב, וולטה עילית ולכן יש לצפות לכך שמספר המשתלמים במשך שנת 1961 יעבור את 1,000. מספר שיהווה עלייה של ¼ לגבי אשתקד. ביניהם יהיו כ-700 משתלמים מארצות אפריקה.

משתלמים אלה הגיעו אלינו מ-24 ארצות אמריקה ארצות אפריקה; 11 ארצות אסיה; 10 ארצות אמריקה הלטינית; 7 ארצות אגן הים התיכון ושונות. מבחינת שטחי ההשתלמות יש לציין התרחבות ניכרת. בעוד שבשנים הקודמות היו החקלאות, הקואופרציה החקלאית והקואופרציה בכלל, הנושאים להש"תלמות, הרי בתקופות סקירה זו הגענו להתרחבות ולגיוון.

הנושאים העיקריים שבהם התמחו המשתלמים בארץ היו: חקלאות על כל ענפיה וקואופרציה חקלאית; מיני-הל ציבורי ועסקי בנקאות; הכשרה מקצועית ותעשייה;

ביקר בשנת בארץ, תקוותו להמשיך הידוק קשרי הידידות הקיימים בין שתי המדינות.

מ ז ר ה א פ ר י ק ה

השנה נערך בארץ קורס מיוחד לקואופרציה חקלאית בשביל משתלמים מאזור זה. שרי החקלאות והתחבורה של טנגניקה, מר פאול בומני ומר אמיר ג'מאל, ביקרו בארץ ונבשרו אתם הכניית לשיתוף פעולה בשטחי המעניינותם.

מלגז

השנה מסתיימת בביקורו הממלכתי בארץ נשיא מלגז (מדגסקר לשעבר), מר פיליבר צ'ירן, בלרית רעייתו, בתו שהיתה הניכה בקורס למדריכי נוער בארץ, שר החוץ, מר אלברט סילה וראש המטה הכללי, הגנרל גנריאל ראמאנצ'ואה ופקידים בכירים. בהצגה משותפת שפורסמה עם תום הביקור הדיגשו נשיא הרפובליקה המלגזית וראש ממשלת ישראל בצונם לחוק את יחסי הידידות בין שתי המדינות ולשתף פעולה במיתוח אוצרותיהן הכלכליים, החברתיים והתרבותיים. "בשים לב לרצונם לפתח במלואם את הקשרים הכלכליים בין שתי המדינות ובשים לב למקומן הגיאוגרפי של הרפובליקה המלגזית וראש ישראל והעניין המיוחד שיש להם בשטח השישי הימי, אישרו שני המנהיגים את תמיכתם בעקרונות השיטה החופשית בימים ובנתיבי התחבורה הבינלאומית."

באשרם מחדש את תמיכתם בהצגת האר"ם בדבר מתן עצמאות לעמים ולמדינות אשר עודם נתונים לשלטון זרים, הם גינו כל צורה של שעבוד וכל גילוי של הפליה גזעית.

הנשיא וראש הממשלה נתנו ביטוי להכרתם, כי חלוקת העולם לגושים מאיימת על השלום והקידמה בעולם והתחייבו לפעול למען "עקרון המסאיומתן הישיר כאמצעי יחיד לפתרון סכסוכים בין עמים וממשלות". אירלזאת הצהירו על הסכמתם, "שכל הממ"שלות במורה התיכון, באפריקה ובמקומות אחרים יימנעו מכל איום ומכל שימוש בכוח המכוון לפגוע בשלמות הטריטוריאלי ובעצמאות המדינית של מדינה כלשהי, וזאת ע"י נטישת כל מדיניות של איבה שיטתית וע"י מירמ ישיר לפתרון הבעיות התלויות ועומדות."

ביום אפריקה, 15 באפריל, נערכה בחיפה חגיגה רבת רושם מטעם המשתלמים האפריקניים בארץ, שבה השתתפו מאות משתלמים, נציגים דיפלומטיים של ארצות ניהם, אישי ציבור ובני נוער ישראלים. בדברי ברכתה במעמד זה אמרה שרת החוץ בין היתר: "יום אפריקה הוא לאומיתו של דבר, יום האנושות, יום הצדק והיושר לכל באי עולם. אין העולם מקום לחיים הוגנים כל עוד קיים בו עם אחד, אף הקטן ביותר, שלא זכה לחרות גמורה ולרובנות שלמה."

שיתוף פעולה עם ארצות מתפתחות

ההיקף והקצב של שיתוף הפעולה עם ארצות מתפתחות הולך וגובר מדי שנה בשנה במקביל לקצב, שבו הולכות ומשתחררות מדינות חדשות באפריקה.

שיכון ובינוי; הינוח והחברה (כולל אירגון והדרכת נוער במסגרת הגדנ"ע וסמינר על "תפקיד האשה בחברה המתפתחת"); רפואה ותברואה; תיירות ומלונאות. תוך שנה וחצי האחרונים התקיימו 23 קורסים וסמינרים ויונים נוסף להשתלמויות של בודדים, כולל משתלמים מתמחים במוסדות אקדמיים. כלמה וכמה מקרים היה צורך, עקב הצלחת קורס מסוים ופניות רחופות מארצות מעוניינות, להכניח ואירגון של קורס נוסף באותה מתכונת, כפי שאירע לגבי הקורסים למארגני נוער (גנד"ע). למנהלי עבודה בבניין, למגדולי עופות ועוד.

מומחים ישראלים בשירות חוץ: שליחויות הישראלים במשימות סיוע חוץ התחלקו בדרך כלל, לשלושה סוגים: משלחות סקר; מומחים לייצור ותכנון; מומחים למילוי תפקיד מוגדר במנגנון המתאים בארץ הנהנית.

המספר הכולל של ישראלים שיצאו בשליחות סיוע טכני, במסגרת המחלקה לשתוף בין-לאומי, הגיע ב־1960 ל־158 ועד 30.6.61 נוספו עליהם עוד 47. כך שמתפרם הגיע בתקופת הסקירה ל־205 (באפריקה — 151; אסיה ומוח"ת — 48; אמריקה הדרומית — 6). מספר זה אינו כולל את משרד הבטחון, ההסתדרות ותרבות מסחריות, או מומחים שיצאו בשירות האיר-גונים הבין-לאומיים.

משימות סקר בוצעו בניגריה, נפאל, סינגפור, פרס, חוף השנהב, מלז, סיירה לאונה, סנגל, קונגו-ברזא וויל וסנגוניה. נושאי הסקרים היו: הקלאות, דיג ורפואה ותברואה, תכנון אזרחי ובינה, גיאולוגיה, חיי נגד מקצועי, סקר הזקמת בח"ל.

השתלמויות בארצות המתפתחות: עם התפתחות פעולת ההשתלמות בישראל מתברר יותר ויותר הצורך לגבש תוכניות ליצירת הכלים להמשך ההשתלמויות בארצות המוצא באפריקה וייתכן — גם בארצות אחרות. פעולות אלו יכולות להיעשות ע"י צוותים ישראלים אשר ייעזרו כבר בשלבים הראשונים במשלמים שהיו בארץ. התחלות ככיוון זה נעשו ע"י צוותים ישראלים שיצאו לניהול בתי ספר והדרכה בארצות כבורמה ואנא. לדוגמא: בית הספר לטיס, בית הספר למימון והצוות המארגן בחטיבת הבונים. מספר פעולות נוספות בשטח זה נמצא בשלבי תכנון.

הסברה

בשנה החולפת נוספו מרכזי הסברה ורבו כלי הסברה להפצת דברי ישראל והעמקת ההבנה לבעיותיה ועמדותיה המדיניות. נפתחו מרכזי הסברה: בפריס — לארצות דוברות צרפתית; בציריך — לארצות דוברות גרמנית; חוזה מרכז הסברה בבואנוס-אירס — לארצות דוברות ספרדית ופורטוגלית. (מרכז הסברה בניו-יורק — לארה"ב וקנדה נוסד ב־1951) נציגויות ישראל בארצות שבהן קיימת דעת קהל הפשית מקדי-שות חלק ניכר מוממן ומרצן למשימות הסברתיות ורישומן ניכר בעתונות, רדיו, טלביזיה וגיילויים אחרים.

בד בבד עם ריבוי השונות יש לגנון את דרכי הגישה המיוחדים לכל אזור ואזור. הוחל בהוצאת בולטיינים די שבועיים בדפוס, החדשות ישראל באנגלית — לארצות דוברות אנגלית באסיה ואפריקה; בצרפתית — לארצות דוברות צרפתית באפריקה. שני הבולטיינים הם בנוסף לאלה (כארבעים במספר) המוצאים ע"י נציגויות ישראל בחבי עולם ולרבעון "ישראל" (באנגלית, צרפתית, פולנית, סרבו-קראית, הונגרית, רומנית ובלגרית). המופיע זה שנים אחדות; השנה הופיע הגילון הראשון של "ישראל" בפורטוגלית.

חוכרת המצגיתית "ישראל — אמה עתיקה, מדינה מודרנית" הופצה ברבבות טפסים באנגלית, צרפתית, ספרדית, יפנית, שוודית, דנית, נורבית ופינית. הספרון "עובדות על ישראל — 1961" באנגלית וצרפתית הופיע זה הפעם הראשונה בהידור רב והופץ ברבבות טפסים; היקף הידיעות ושפע הדיאגרמות והצילומים עשהו לספר-עזר יסודי ומרהיב עין על ישראל.

מספר הנושאים — החברות בסדרה "ישראל כיום" היוצאת בשותפות עם הסוכנות היהודית הגיע לעשר ריב. הסדרה כולה מופיעה באנגלית, צרפתית וספרדית; החברות מסוימות — גם בשפות אחרות (איטל-קית, פורטוגלית, יוונית, פרסית וגרמנית). ההכנות למשפט אייכמן לוו בהפצת חומר רקע על השואה.

בין הנושאים המדיניים עמדה במרכז ההסברה בעיית הפליטים הערביים. ליקוש הפליטים הערביים באגרי לית, צרפתית וספרדית (בשכפול) כולל 15 סקירות על בחינותיה השונות של הבעיה. הסילופים הערביים ביים הצריכו הוצאת ספרון, הפליטים הערביים — הודעות ערביות והעובדות והוא עימות הודעות אפייניות של הנציגים הערביים בעצרת א"ם 1960 עם העובדות, כפי שהן משקפות במקורות ערביים ובלתי-תלויים. ברובם מסמכי האו"ם, כן הוחל בהרצאת סדרת עלונים בדפוס בני 4 עמודים המאירים את הבחינות העיקריות של בעיית הפליטים. עובדת חילופי האוכלוסין שהתקיימו בין ישראל וערב הובאה לדעת הקהל העולמית בספרון "יצאת ערב והפליטים הערביים". אמצעים נוספים להארת הבעיה והסברת עמדתה של ישראל נמצאים בשלבי תכנון וביצוע. הכינוסים הבין-לאומיים המרובים והמגוונים שהתקיימו השנה בישראל וביאם של מאות עתונאים למשפט אייכמן היו למשימה הסברתית רבת-אנפין.

ההסברה ההוותית — סרטים, סרטונים, שקיפות וצילומים — הולכת ותופשת מקום נכבד בהסברתנו. שלושה סרטים דוקומנטריים על נושאים מדיניים ואחרים הופקו השנה על ידי מחלקת הסברה או בהשתתפותה. ושבעה נמצאים בשלבי הכנה שונים. כן השתתפה המחלקה בייצור תשעה סרטים דוקומנטריים על ידי הברות פרטיות ומוסדות צבויים. מספר מכונות הסרנה שסופקו לנציגויות גדל השנה במידה ניכרת. אלפי צילומים על חיי ישראל ואירור עם שונים סופקו השנה לעתונות העולם. בשיחוף עם משרד המסחר התעשייה נערכה תערוכה נה נידדת להדגמת הישגי ישראל בשטחי הכלכלה,

התזמורת כבוד והערצה ותרמה להאדרת שם מדינת ישראל ותרבות ישראל בקרב העמים וקהילות יהודיות בתפוצות.

השנה ערכה סיור מצלחה מאד במערב אירופה מקהלת "רינת" שהשתתפה גם בפסטיבל למוסיקה דתית בפרוג'ה אשר באיטליה. כן ביקרו בארצות אירופה להקות אמנותיות של סטודנטים ונער והביאו לארצות אלו מן הפולקלור הישראלי.

ישראל השתתפה בביתן מיוחד בתערוכה על הישגי האשה בטהראן ובתערוכה על הישגי הבריאות בדלהי. המחלקה לקשרי תרבות המשיכה בפרסום הרבעון "אירועים תרבותיים בישראל" ומעתה יופיע בארבע שפות: אנגלית, צרפתית ספרדית וגרמנית.

בשנה זו התמה ישראל על הסכם-תרבות עם הרר מובליקה של מאל. זהו הסכם תרבות ראשון עם מדינה אפריקאית ומתנהל מו"מ עם כמה ארצות נרספות באפריקה על התימת הסכמים דומים. משרד החוץ תרם ספרים על ישראל לספריות בניגריה וטנזניקה.

ישראל התמה על הסכם תרבות עם בוליביה ובמשך השנה נעשו מאמצים למלא תוכן גם את הסכמי התרבות שנחתמו עם אורוגוואי, ארגנטינה, אל-סלבדור, ברזיל, מקסיקו, נורבגיה וצ'ילה.

הוועדה המעורבת המתמדת, הכוללת שלושה נציגים של ממשלת צרפת ושלושה נציגים של ממשלת ישראל, לביצוע הסכם התרבות עם צרפת החלה בעבודתה. ישיבתה הראשונה של ועדה זו התקיימה בחדש יוני 1960 בירושלים והיתוותה את קווי פעולה לתה לעתיד. ביוני 1961 התכנסה הוועדה לישיבתה השניה בפאריס.

הוחל במשא ומתן בין ישראל וברית המועצות בדבר חילופי תרבות בשטחים שונים.

העבודה והתרבות בארצות אפריקה המערבית. התערובה הוצגה בבירות גאנה, ניגריה והוף השנהב וזכה תה להצלחה מרובה. בסיכוב הבא תוצג בבירות לירייה, סיירה ליונה וסנגל. בשיתוף עם המרכז לקר אופרציה הוצגה תערוכה לקואופרציה בצילון. תערור כת תצלומי ישראל מאת הצייר היווני הנודע האריי סיאדס הוצגה ביוון וביפאן.

קשרי תרבות

במשך השנה החולפת המשיכה המחלקה בפעולות השוטפות לטיפוח קשרי התרבות בין מדינת ישראל ובין הארצות השונות ברחבי עולם, כגון: מגעים עם אנשי רוח, מוסדות מדע ותרבות וקרנות לימוד; חי לופי ביקורים של אנשי מדע, מרצים, סטודנטים ואמנים; השתתפות בכינוסים בין-לאומיים, בתערוכות ובפסטיבלים אמנותיים; הנחלת הלשון העברית, הפצת הספר העברי ותרגומו וחילופי ספורט.

נוסף על הפעולות השוטפות הללו יש לציין במיוחד את הפעולות הבאות:

מאורע חשוב במערכת קשרי התרבות עם הו"ל היוותה התערוכה הארכיאולוגית הישראלית (מתקופת האבות עד אחר חורבן בית שני), שנערכה בבואנוס איירס. היתה זו תרומתה של ישראל להגייגות 150 שנה לעצמאותה של ארגנטינה.

מאורע תרבותי בעל חשיבות היווה סיורה של התזמורת הפילהרמונית הישראלית בשלוש יבשות.

משרד החוץ ניצל את ההזדמנות שהתזמורת הוזמנה על ידי קרן התרבות אמריקה-ישראל לסיור ממושך בארה"ב ובקנדה כדי לערוך קונצרטים של התזמורת גם בצרפת, מקסיקו, יפאן והודו. בהופעותיה עוררה

גב' גולדה מאיר, שרת החוץ

יוחנן מרון, מזכיר מדיני ומנהל לשכת השרה
גב' לו קדר, מזכירת השרה וסגן מנהל לשכת
השרה

יואב גבתון, חשב ומנהל המחלקה לכספים ומשק
קלמן טוחנר, מנהל המנגנון
גב' הלנה פלאום, מנהלת הספרייה
מרדכי אבגר, סגן מנהל הלשכה לשיתוף בין
לאומי לענייני כספים ומינהל
דן אבני, סגן מנהל הלשכה לאפריקה
מאיר אילן, סגן מנהל לשכת המנהל הכללי
אפרים אילון, סגן מנהל הלשכה לתכנון מדיני
כלכלי
יואל בר-רומי, סגן מנהל הלשכה למערב אירופה
אשר גורן, סגן מנהל לשכת החקר
אבא גפן, סגן מנהל הלשכה להסברה
אליעזר יאפו, סגן מנהל הלשכה לקשרי ציבור
שמואל יערי, סגן מנהל הלשכה למוסדות בין-
לאומיים
יוחנן כהן, סגן מנהל לשכת ההסברה
ראובן גל, סגן מנהל הלשכה לחבר העמים הבריטי
צבי לוקר, סגן מנהל הלשכה לאפריקה
אריה לפיד, סגן ראש הטקס
פרץ לשם, אחראי על ההדרכה
יהודה נשיא, סגן מנהל הלשכה למוסדות בין-לאומיים
אברהם סרלאויס, סגן מנהל הלשכה לאפריקה
הלטינית
גב' יעל פוזנר, סגן מנהל לשכת החקר
ראובן פלפול, מנהל מדור התביעות
עוזי נדיבי, סגן מנהל הלשכה הכלכלית
דב סתת, סגן מנהל הלשכה למזרח אירופה
גב' סימה רפפורט, סגן מנהל הלשכה הקונסולרית
אביגדור שהם, סגן מנהל הלשכה לשיתוף בין-לאומי
גב' אייגה שפירא, מנהלת לשכת הקשר בתל-אביב

חיים יחיל, המנהל הכללי
אהוד אבריאלי, סגן למנהל הכללי
שמואל בנצור, סגן למנהל הכללי
אריה לבבי, סגן למנהל הכללי
גדעון רפאלי, סגן למנהל הכללי
עזרא דנין, יועץ לענייני המזרח התיכון
שבתאי רוזן, יועץ משפטי
משה אבידן, מנהל הלשכה למזרח אירופה
גרשון אבנר, מנהל הלשכה לארצות הברית
לוי א. אלון, מנהל הלשכה הקונסולרית
משה אלון, מנהל הלשכה הכלכלית
משה אראל, מנהל הלשכה לענייני ועדות שבידת
הנשק
זאב ארגמן, סגן היועץ המשפטי
טוביה ארוז, מנהל הלשכה לחבר העמים הבריטי
מיכאל ארנון, מנהל לשכת ההסברה
שמואל בנדור, מנהל הלשכה למערב אירופה
אברהם גלבוע, ראש הטקס
שמואל דיבון, מנהל הלשכה למזרח התיכון
אברהם דרום, מנהל הלשכה לאפריקה הלטינית
יהודה יערי, מנהל הלשכה לקשרי תרבות
נתנאל לורן, מנהל הלשכה לאפריקה
אברהם ליברן, מנהל הלשכה למוסדות בין-לאומיים
רחבעם עמיר, מנהל הלשכה לקשרי ציבור
אברהם קדרון, מנהל לשכת החקר ודובר המשרד
אהרון רמן, מנהל הלשכה לשיתוף בין-לאומי
דוד שאלתיאל, מנהל הלשכה לתכנון מדיני-כלכלי
יעקב שמעוני, מנהל הלשכה לאסיה
דוד אריאל, מנהל לשכת המנהל הכללי, בסועל
יצחק אפרת, מנהל יחידת הקשר